

Liivika Harjo eestvedamisel on Võivere tuulikus as-
keldatud üle kümne aasta ja nüüd on Struvert tutvustav näitus valmimas.

Tuulik kutsub suvel Struvega tutvuma

Võivere tuulikus on valmimas ekspositsioon, mis tutvustab UNESCO maailmapärandi nimistusse kantud Struve kaart ning maailmakuulsat geodeeti ja astronoomi Friedrich Georg Wilhelm Struvert.

ANDRES PULVER
andres.pulver@virumaateataja.ee

Vana Võivere tuulik on MTÜ Võivere Tuuleveski korrastanud 2009. aastast alates. Mitetulusühingu üks eestvedajaid Liivika Harjo rääkis, et kokku on tuuliku taastamiseks ja Struve mälestuse jäädvustamiseks kirjutatud kaugelt üle 30 projekti ning nüüd on lõpuks ka tulemuseni jõutud – tuulik on korras ja ekspositsiooni enam-vähem paigas.

“Jäänud on veel viimased kohendamistööd,” sõnas Harjo.

Väljapanek on tuulikus kolmel korrusel. “Oleme proovinud panna seintele vastused küsimustele, mida inimesed on küsinud,” rääkis Harjo ja tõi näiteks, et päris palju on päritud tuuliku ja Võivere kandi kohta, aga huvitunud on ka Struve tööst astronoomina.

Nii otsisid tuuliku läheduses elavad põlisasukad oma kogudest pilte kohalikust elust vanemal ajal. Liivika Harjo rääkis, et stendidele lisaks tuleb tuulikusse vanade piltidega fotoalbum.

“Aga see on suunatud pi-

gem kohalikule rahvale kui kaugemalt tulijatele,” lisas ta.

Tuuliku alumine korrus ongi pühendatud Võivere külale, Väike-Maarja ja Simuna kandi veskitele ning kohalikele prominentidele, kellega Struve koostööd tegi või läbi käis.

Teisel korrusel on Struve kaarest rääkiv ekspositsioon ning kõrvaklappidest saab kuulata katkeid Struve päevaraamatutest ja Simunas Struvert võõrستانud kirikuõpetaja Pauckeri märkmetest. Seda nii eesti kui ka inglise keeles. Samuti on suure puutetundliku ekraani abiga võimalik teha tutvust kõigi 34 UNESCO nimikirja kantud Struve kaare mõõtmispunktiga.

Koos teiste Pandivere piirkonna turismiarendajatega Võivere tuulikuga tutvumas olnud Ao näkikeskuse peremees Kaur Salus meenutas, et kui omal ajal käidi PAIK-i delegatsiooniga Venemaal Pulkovo observatooriumis Struve asja ajamas, lubati seal tulevase näituse jaoks komplekteerida üks Struve mõõdukast, niisugune, mida kasutati meridiaanikaare mõõtmisel.

“Pulkovos on Struve meridiaanikaare mõõtmise instrumendid olemas ja nad rääkisid, et saavad lisaks enda ekspositsioonis olevale kindlasti meile

ühe kasti komplekteerida,” lausus Salus ning soovitas Liivika Harjole Pulkovo observatooriumiga ühendust võtta ja kunagi lubadust meelde tuletada.

Teisele korrusele seatakse veel sisse lastenurk, kuhu Liivika Harjo sõnutsi tulevad pulsed näitusel olevatest piltidest, mängulised võrdlused Struve aja ja tänapäeva vahel, väike kolmnurkade õpetus ja ka triangel, mida lapsed mängida saavad.

Näitus, mida Harjole aitasid kokku panna Janet Laidla Tartu tähetornist, Tõnu Viik Tõravere observatooriumist ja Marju Metsman Väike-Maarja muuseumist, koosnebki valdavalt kolmnurkadest, sest just kolmnurgad olid Struve meridiaanikaare mõõtmise aluseks. Näituse kujundas Exporabbit.

Tuuliku kolmandal korrusel olev ekspositsioon pajatab rohkem Struve muudest tege- mistest ja elust. Liivika Harjo

nimetas, et Struve sattus Saksaamaalt noore poisina Tartusse “tänu” Napoleonile. “Ta värvati Napoleoni armeesse, kuid 15-aastane nooruk ei tahtnud sõdima minna ja pages hoopis Tartusse, kus tema vanem vend ees oli,” kõneles Harjo.

“Minu jaoks on kogu see näitus kummardus neile inimestele, kes pea paarsada aastat tagasi aastakümnetepikkuse tööd tulemusel kõiki olusid trotsides suutsid hämmastava täpsusega meridiaanikaare mõõtmise kaudu maakera suuruse ja kuju paika panna,” rääkis Liivika Harjo. Tollase töö täpsus oli aga tõesti uskumatu. Seda iseloomustavad kaks ristlusaeva siluetti näituse viimasele stendil – just nii palju ehk kahe lõbusõidulaeva pikkuse jagu eksis Struve maakera ümbermõõduga. Töövahenditeks olid aga inimkäed, hobused, paber ja pliats.

Lisaks näituse uudistamisele on tuuliku kolmandal korrusel võimalik pidada väiksema osalejaskonnaga seminare.

Liivika Harjo ütles, et ametlikult avab Võivere tuulik ukse uudistajatele 12. juunil. “Ekskursioone võtame kokkuleppel vastu ka varem, aga suvel oleme igal nädalal reedest pühapäevani huvilistele avatud,” lubas ta.

Jäänud on veel viimased kohendamistööd.

LIIVIKA HARJO
MTÜ Võivere Tuuleveski eestvedaja